Tudományos ülésszak — Emlékünnepségek — Kiállítás a múzeumban

Tornyai János centenáriuma

Tegnap délelőtt *tudományos ülésszakkal* kezdődött meg az az egész napos ünnepségsorozat, amelyet a vásárhelyi városi tanács, a TIT Csongrád megyei szervezete, a Bethlen Gábor gimnázium és a Tornyai múzeum rendezett Tornyai János születésének 100. évfordulója alkalmából, a centenáris év keretében. A városi tanács dísztermében rendezett ülésszak elnökségében többek között helyet foglalt *Siklós* János, az MSZMP Csongrád megyei bizottságának titkára, *Kovács* Imre, a Csongrád megyei tanács vb elnökhelyettese, *Molnár* Zoltán, a TIT Csongrád megyei titkára és *Dorogi* Imre szegedi festőművész, Tornyai János kortársa és egykori barátja is.

A tudományos ülésszakon a szegedi képzőművészek *népes csoporttal* képviseltették magukat.

Vörös Mihály vb-elnökhelyettes megnyitó szavai után *dr. Bodnár* Éva művészettörténész, Tornyai-kutató a mester életéről és művészetéről saját szavai szerint „művészettörténeti miniatúrát" vázolt föl, emléket állítva ezzel egy sajátos életútnak, amely szegényparaszti sorból indulva már korán tanújelét adta tehetségének, majd később elkötelezettségének is. Festészetével és közéleti tevékenységével egész életében a nép anyagi és szellemi fölszabadításáért harcolt.

Budapesten Székely Bertalan és Lotz Károly voltak a mesterei, majd szülővárosának ösztöndíjával Párizsba ment, ahol azonban sem az impresszionizmus, sem az akadémizmus nem hagytak rajta nyomot, viszont egy életen keresztül gyümölcsöztette az ott megismert Munkácsy drámai lendületét, széles ecsetkezelését, izzó színeit és képeinek népi tartalmát. Külföldről visszatérve *Vásárhelyen* telepedett le s tűzte ki maga elé célul a „magyar ugar megtermékenyítését".

Nehéz anyagi helyzete, lakás- és műteremproblémái miatt később *Budapestre* költözött, majd fáradtan és magányosan, „fényre és melegre" vágyakozva a *szentendrei művésztelepre*, ahol festészete új színekkel és témákkal gazdagodott. Kevéssel halála előtt jutott életében először *biztos jövedelemhez:* vásárhelyi, ötvenéves jubileumi kiállítása után a törvényhatósági bizottság *százpengős havi életjáradékot utalt ki* a számára. 1936-ban halt meg, műveit a vásárhelyi múzeumra hagyta.

Dr. Dömötör János múzeumigazgató, országgyűlési képviselő *Tornyai és Vásárhely* címmel a festő és a városvezetés kapcsolatáról beszélt, levelek, kérvények, beadványok és egyéb dokumentumok alapján. A nehézkesen mozduló, álmos mezőváros és az aktív, társadalmilag is tevékeny, szervezőképes művész között az együttműködés nem volt mindig kifogástalan. Igaz, hogy fiatalkorában ösztöndíjat, majd lakást, műtermet, kiállításairól széles körű publicitást kapott, de egy idő után anyagi gondjai súlyosbodván, *nem álltak mellé*, nem voltak segítségére. Az oly sok művészt Vásárhelyre vonzó pezsgő és egészséges szellemi és művészeti élet lankadása után súlyosabban telepszik rá a gond, a *magárahagyatottság érzése.* Ezután — mert nincs jobb megoldás — költözött a fővárosba. Néhány év leforgása után a város is fölismerte, s jóvá kívánta tenni mulasztásait.

Az előadó ezután fölsorolta azokat a törlesztéseket, amelyeket a város a fölszabadulás óta tett.

Tornyai ma: ez volt a címe *dr. Pogány* Ö. Gábor, a Nemzeti Galéria főigazgatója előadásának, aki az egész életművet helyezte az őt megillető helyre, emlékeztetve a tíz évvel ezelőtt ugyanitt tartott, az alföldi festészet kérdéseivel foglalkozó szinpozionra. *Alföldi festészet nem csupán mint esztétikai, de mint magatartásbeli kategória:* hogy ki mennyire tekinti sajátjának, kire milyen mértékben hat, ez alkati és szubjektív kérdés. Ha azonban a művészettörténet, mint tudomány kíván foglalkozni vele, akkor objektíven, és józanul kell értékelnie. S miután művészettörténeti tény, hogy a művész, politikai, eszmei, egész nemzet sorsát érintő problémákat fejezett ki, hogy közéleti indíttatottságú volt, s hogy valósan tükrözte a magyar történelem által megszabott körülményeket —, tehát *becses és tanulságos életmű,* azzá teszi szenvedélyessége, expresszivitása és anyagának népi, demokratikus jellege.

A tudományos ülésszak végén levetítették a Tornyai című kisfilmet, majd a Petőfi művelődési ház melletti téren a résztvevők *megkoszorúzták* Tornyai János szobrát.

Délután, a vásárhelyi Serház téren, annak az épületnek a falán, amelyben Tornyai János 1903-tól 1920-ig dolgozott, *emléktáblát* lepleztek le. Az ünnepségen *Almássy Gyula* Béla festőművész mondott beszédet. Ugyancsak emléktáblát avattak — *Bíró* Józsefnek, a városi tanács művelődésügyi osztályának beszéde után — a Beloiannisz tér 4. szám alatti háznál, ahol Tornyai élete utolsó két esztendejében lakott. Délután fél négykor a Petőfi művelődési házban *emlékünnepséget* tartottak. Itt *Szalay* Ferenc festőművész méltatta Tornyai munkásságát.

Ezután a múzeumban *emlékkiállítást* nyitottak meg. Beszédet *Siklós* János mondott.

K. E.

Somogyi Károlyné felvétele

CSÖKKEN AZ OLAJTÓ. Az elcsendesedett algyői 168-as olajkút mellett több száz köbméteres olajtó keletkezett. A kitörés elfojtása után az olajbányászok azon fáradoznak, hogy minél gyorsabban csővezetékbe, tartályokba juttassák a drága olajat. Igyekezetüket dicséri, hogy napról napra kisebb lesz a képünkön látható algyői olajtó.

Májusban nyit a kispiac

December elején írtunk már arról, hogy Újszeged növekvő lakosságának is szüksége van állandó piacra. Az I. kerületi tanács vezetői az igények és a területi adottságok számbavétele után — a ládagyár vezetőivel történt egyetértő tárgyalás alapján — úgy döntöttek, hogy „bevásárlási alcentrumot" szerveznek a jelenleg a ládagyár által használt terület egy részén. A gyár bejáratától az óvodáig — a meglevő kerítést lebontva és egy beljebb építendő kerítéssel — mintegy 600 négyzetméter alapterületet nyernek a piacnak. Ezenkívül az Odesszai körút végén, a Bertalan szobor közelében is helyet adnak árusító pavilon felállítására.

A napokban már a közvetlen teendőkről tárgyaltak a kerületi tanács és a kereskedelmi szervek vezetői. Eszerint a terület rendezési költségeinek — kerítés, betonfelület, víz, világítás — nagyobb részét a tanács fedezi, de önkéntes alapon a majd ott árusító vállalatok is hozzájárulnak. Elsőnek az élelmiszer-kiskereskedelmi vállalat jelentkezett. Nyolcméter hosszú pavilont épít, amelyben vegyes élelmiszert, tejet, tejtermékeket, péksüteményt, hentesárut és palackozott italokat akar árusítani. A MÉK hatméteres pavilont helyez el itt, s a Marx térihez hasonlót a Bertalan-szobor közelében. Természetesen elsősorban a zöldség-, a gyümölcs-, élőbaromfi ellátást akarja biztosítani, egyéb cikkek mellett. A városellátó szövetkezet még nem döntött a részletekről, de igényét jelezte, ugyanúgy, mint a Haladás Termelőszövetkezet is. A sütőipari vállalat mozgó boltot üzemeltet majd, amely esetenként ezen a területen is árusít. A tejipari vállalat új termékeivel akar vevőket szerezni az újszegediek közül. A városi tanács szolgáltató üzeme a magán-kisárutermelőknek asztalokat helyez el.

Az előkészítő munkákat — ahogy az időjárás engedi — hamarosan megkezdik a kerületi tanács építési osztályának tervei szerint. Előreláthatólag májusban már árusítanak mind a ládagyárnál, mind az Odesszai körúton.

Milyen cipőben járunk?

Szinte közhely, hogy roszszak a cipők. Annyiszor beszéltünk, írtunk erről — a meg-megújuló panaszok és bosszantó hibák azonban makacsul tartják magukat.

Néhány tény: A Dél-magyarországi Cipőnagykereskedelmi Vállalat szegedi lerakatához a tavalyi negyedik negyedévben 2000 pár cipő jutott vissza; az egyik legforgalmasabb szegedi boltba, az Elit-be egy hónap alatt mintegy 200 reklamáció érkezik. A szakemberek becslése szerint ezeknek a panaszoknak legalább 70 százaléka valóban jogos; a rossz anyagminőséget, technológiát, lelkiismeretlen gyártást bizonyítják.

Törik, szakad

„Nemrég vettem ezt a női lakkcsizmát, és tessék, máris szétszakadt a feje" — mondta J. M., Szeged. Odessza XXIX. szám alatti lakos. Egy makói asszony epésen jegyzi meg: „nehezen keres az ember 360 forintot, mikor ér el odáig a cipőipar, hogy ennyi pénzért jó lábbelit adjon?"

Az ilyen és ehhez hasonló „monológok" nem ritkák a cipőboltokban. „Magam is tanúsíthatom, hogy nem javul a magyar cipő minősége. A tűsarok divat idején a Mino gyártmányoknak elgörbült, eltörött a sarka, levált a talpa. A szombathelyi gyár csizmáinak csapnivalóan rossz a cipzárjuk. Gyakori, hogy nedvesség hatására (eső, hó) kifehéredik a felsőbőr, festenek a bélések, a kéregnél elválik a ragasztás" — közli Major Ferenc, az Elit üzletvezetője.

Szerencsére, ebben az üzletben nagyon ügyelnek a vevők érdekeire, rendezik a panaszokat. Erre vallanak a kárfelvételi jegyzőkönyvek adatai. Az érvényben levő rendelet szerint 6 hónapos garanciát vállalnak a cipőkért, de ebbe sok minden belefér...

Érdemes ezért megemlíteni a másik oldalt: sokan visszaélnek a garancia, a csere lehetőségével, s régebben vásárolt „rossz" cipőikért ügyeskednek újat maguknak. A lényeg természetesen nem ez, hanem a minőség védelme.

Blokkal vagy anélkül?

Az ÁKF Csongrád megyei Felügyelőségén is számontartják a krónikus cipőproblémát. *Dr. Békési* József felügyelő szerint az illetékes szervek — a bolttól a nagykereskedelmen át a gyárig — még mindig nem veszik elég komolyan a lakosság panaszait.

Az ÁKF tapasztalatai szerint havonta több száz reklamáció fordul elő a szegedi cipőboltokban, de igen sokan nem merik, vagy nem tudják orvosoltatni panaszukat. Kevesen tudják például, hogy blokk nélkül is helyet kell adni a panasznak, ha a vásárló valamilyen, más, hiteltérdemlő módon bizonyítja a vásárlás idejét, helyét, tényét. Az ÁKF-nél e körbe eső érdekes reklamációt említenek: dr. Trényi Imre szegedi lakos tavaly december első napjaiban egy 43-as tornacipőt vásárolt, amely rövid idő alatt felmondta a szolgálatot. A szegedi Kárász utcai Sportbolt üzletvezetője — mivel nem volt már meg a blokk — megtagadta a cserét. Dr. Trényi Imre a pénztárosnővel bizonyította, hogy a Sportszer-boltban vásárolta a cipőt, mire az üzletvezető más módon indokolt. „Lehet, hogy Ön itt vette a cipőt, de amit most hibásan visszahozott, nem biztos, hogy az, amit itt vásárolt."

Érthetetlen magatartás; hiszen a jelenlegi kereskedelmi szabályok szerint az üzlet semmilyen károsodást nem szenved a hibás termék cseréjével, a kártérítéssel. Legfeljebb ki kell állítani a jegyzőkönyvet. Az ilyenfajta „szigornak" még az a hátránya is megvan, hogy a gyár nem ismerheti meg termékeinek gyakran előforduló hibáit.

Ne külön utakon...

A cipőgond másik legilletékesebbje a cipőgyár. Szöllősi Sándor, a Minőségi Cipőgyár szegedi gyáregységének igazgatója elsősorban a nem megfelelő anyagokat okolja. Nem tudnak olyan bélésanyagot kapni, amely a viselés közben ne festené meg a tulajdonos lábát, zokniját. Természetesen saját gyártási hibák is előfordulnak, s ez minőségromláshoz vezet. A cipőgyár ezért rendkívül alaposan elemzi ennek okait, és hathatós, szigorú intézkedéseket szándékozik tenni a minőség megjavításáért.

Kár, hogy a gyártó üzem nem kapja vissza kereskedelemtől a minőségileg kifogásolt cipőket, amelyeket a vásárlók az üzletekben kicseréltetnek. Sehogyse jó ez így, mert az üzem „vak" marad, saját hibáival szemben. Megint más kérdés, hogy miért nem megy a cipőgyár „közelebb" a vásárlókhoz. Bizonyosan kevesebb lenne a kifogás.

Végezetül: nem a minőséghez tartozik, de összefügg azzal, hogy gyenge a választék. Az üzemek nem jól választják meg (vagy nincs alkalmas) a cipő anyagát. Például kisgyermekcipők, vastag, kemény bőrből készülnek. S ami legalább ilyen bosszantó — a leggyakrabban keresett méretekből — állandó a hiány.

Matkó István

KISZ-isták ünnepi gyűlése

Dicséret és elismerés a jó munkáért

(Tudósitónktól.)

Az elmúlt napokban két jelentősebb eseményre került sor Pusztamérgesen. Szerdán délután 2 órakor a művelődési házban tartották meg a Vezetők konferenciája című előadássorozat első rendezvényét. Vitaindítót *Varró* György, az MSZMP szegedi járási bizottságának főelőadója mondott.

Pénteken este 6 órakor, ugyancsak a művelődési házban KISZ-gyűlést rendeztek. A pusztamérgesi Rizling Tsz KISZ-szervezete nevében Vecsernyés Ferenc KISZ-titkár ismertette az elmúlt esztendei munkát, s adta át Túri Ferencnek, Farkas Jánosnak, valamint Gera Ibolyának jó munkájuk elismeréséért a dicséretet és a jelvényt. Ünnepélyes keretek között adták át az érvényesített tagkönyveket is. A KISZ-gyűlést meglátogatta Szetei József, a KISZ szegedi járási bizottságának titkára és Mari Kálmán, a megyei bizottság munkatársa. A község vezetői közül Lőkös Ferenc tanácselnök köszöntötte a fiatalokat.

Molnár Katalin

Panda-nász

Chi-Chi, a londoni állatkert nőstény panda-mackója és moszkvai vendége, An-An, hetek óta lekerült a világlapok hasábjairól, sőt olyan jelentés is napvilágot látott, hogy az elmaradt panda-nász miatt An-An máris visszautazott Moszkvába. A két cicamackó sem ezekről a hírekről, sem a hidegre fordult londoni időjárásról, sem egymásról nem vesz tudomást és továbbra is unatkozva tölti idejét a londoni állatkertben.

Mivel a zoológusoknak fogalmuk sincs a pandák szerelmi szokásairól, úgy döntöttek, hogy a téli hidegben is együtt hagyják a két medvét, hátha télvíz idején jobban pezseg a vérük. Egyelőre ennek semmi jelét sem adták, s ha január 31-ig sem történik semmi, An-An végleg hazarepül Moszkvába.